

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 160 L, Félévre 80 L,

Pegyedévre 40 L.

■■■■ Egyre szám ára 7 Leu. ■■■■

Felelős szerkesztő és kiadó:

BYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Mihály Utca (Király-u.) 3.

Megjelenik két hetenként.

Hirdetések 8/10 soronként 6 Leu.

Nevelés-oktatásügyi tanítóikörök.

A célkitűzés eredményét a végrehajtás eszközei hordozzák. A tanítóegyesületek teljesítményei is az elhatározások életrehevásától, a nemes intenciók beváltásától függenek.

Ennek tudatában kutatnunk, keresnünk kell a módokat, amelyek az érdekek javára célhoz vezetnek, s nemcsak hivatali helyzetünk, de magánéletünk rendezettségében is elsőrendű segítő eszközeink lehetnek.

A tanítóegyesület, s az ebben való összekapcsolódás a tanítóikarra nézve olyan nagy érték, amelyet az egymástól távollakó és csaknem elszigetelten élő tanítók nem nélkülözhetnek; reális értékben kifejezni nem tudnak, nem létezése esetén, azonban a látogató úr jelezne hiányát és mutatná roppant horderejét a kultúra minden vonatkozásában.

Be kell vallanunk, hogy ezideig csak némi tudásával valánk az egyesületi élet nagy tőkének, s azoknak egyénekenkénti kiaknázását nem miveltük; mindössze néhány vezetőre, szorgalmasabb tagra bízunk felszínrehozásukat, a köz javára való hasznosításukat. A felelőtlenség, kívül oka volt ennek egyrészt a külön önállóságra való törekvése is az egyedeknek, melynek esetleges, némi kis eredményei még jobban elfödtek a közösség nagy mozgásainak várható hozamait. S így befolyása alatt könnyen kerekedett felül, a szívesen hangoztatott: *nem dolgozom másnak, nem áldozok másért*, önzési elv, melynek buzdítása folytán nemhogy nagyobb pénzbeli tőkét tettek volna össze a közös alkotások javára, de még az együttesség életadásának legminimálisabb *administratio*s költségeit nyújtó tagságdíjakat sem fizették, s ma sem fizetik.

mert erre a célra a legtöbb ember mindent soknak tart. Meg volt a szervezet régóta, de az a fenti hibák miatt járásköreivel együtt, alig volt több: *administratio*s intézménynél.

A közös munka reménybeli eredményeinek megnyeréseért osztottuk be most tanítóegyesületünk tagjait járáskörök helyett: „Nevelés-Oktatásügyi Tanítóikörök“ elnevezés alatt, az egymáshoz közel fekvő faluk szerint 5—15 tagból álló munkás csoportokba, hogy ennek kebelében mindenik tanító aktív tevékenységet fejtsen ki népkulturánk és annak művelői javára.

Nem lehet, nem szabad többé a semmit érő hallgatás és bírálás kényelmes töltött székebe ültetni a tanítóegyesület tagjainak nagy többségét, akik csak a kész eredmények terített asztalához tudtak és végül szerettek odaülni, de önszántukból a közös munkában résztvenni, az áldozatok meghozatalában osztozni nem, vagy csak alig akartak.

A távolállás árnyékában hűsölők, vágyaik nem teljesülése esetén a hibát mindig másban keresik; az eredménytelenségért az előreállított vezetőséget szívesen készek felelősségre vonni: legyen hát alkalom mindenki számára, de sőt kényszerhelyzetet kell teremteni az öszszesség munkába állására; az együttesség kitervezett nagy ügyeinek támogatása alóli kiemenekülhetlenségre. Hangos szóval követeli ezeket a mai élet sokféle és mind terhes változata, amelyeket egyenként vállalni nem tudunk, azok súlya alatt összeroppanunk.

Az istenség fogalma nem megszemélyesíthető segítője senkinek, de egy magasabb eszmény, amelynek tudata mindenkit képessé tesz a munkaeredmények elérésére, az önbizalom nevelésére; az emberi érdekek rendjének betartására. Ettől, az ilyen értelmű felismerésektől várhatja mindenki boldogulását,

de sem az Isten különös és kivételes megsegítésére, sem a véletlen sors játékára magát nem bízhatja.

A munkának minden részletében való felismerése és jövedelmező művelése végett szerveztük a tanítói köröket, hogy ezek révén tanítóegyletünk valamennyi tagja izzadó tevékenységgel állhasson érdekeink szolgálatába, s mindig és minden viszonylatban önbizalommal szólhasson, hogy a tanítói közösség javára munkával és áldozattal egyaránt mindig helyt állott.

A tanítóegyletnek vezetni, irányítani, eszméket termelni, kiviteli terveket készíteni és végül számba venni a teendője; míg a részletmunkák végrehajtása, a tervezetek kiépítése, a kultúra és a tanítóegyedek javára való értékesítés: a tanítói munkás-osztagok, a tanítókörök talpraállításának a nemes feladata.

Ezen munkamezőre hív mindenkit nemcsak a mai élet, de a jövő bizonytalanságainak felismerhető többféle jelensége.

Gyerkos Mihály.

Gyakorlati gondolatok

a tavaszi munkálatok idején.

Előzőleg rámutattam arra, hogy a természetben, mezőn, réten, erdőn mikre lehet a figyelmünket fordítani akkor, amikor elménket az egyéni fenntartás gondja uralja; rámutattam, hogy ott is vannak növények, melyeket a szabad természet minden művelés nélkül kinál, hogy testünk táplálására fordíthassuk.

Most figyelmünket fordítsuk oda, ahol az ember már ősidőktől fogva a maga számára tervszerűen termeli a neki kedves és hasznos növényeket; nézzünk be oda, ahol az ember ma is oly szívesen ápolja, nemesíti a különböző tápláló-növényeket; nem gyönyörűségből, hanem egyrészt azon haszna miatt, melyet a konyhának nyújt, másrészt azon haszna miatt, mely jövedelmet biztosít. Nézzünk be a kertbe, a konyhakertbe, ahol szándékos irányítással serkentjük a földet, hogy teljes erejét vigye a növényzetbe és segítjük a növényt, hogy teljes erejét fejtsse ki a termésben és minden oly irányu működésében, mellyel minket szolgál, nekünk tápanyagot produkál.

A kertészet fontosságára akarok rámutatni egy pár szóval. (Ezzel semmiesetre sem akarok elébe vágni azon nagyfontosságú előadásnak, melyet e tárgyból a Gyerkos Mihály eszméje szempontjából Kiss János képezdei tanár fog tartani a vármegyei tanító-egyesület közgyűlésén; amint ezt a választmány március 27-iki gyűlésén elhatározta. E cikkkel csak a lap múlt szá-

mában közölt gyakorlati gondolatokat akarom ez irányban kiegészíteni.)

Olyan vidéken nőttem fel (Torda-Aranyosmegyei Alsószentmihály), ahol a konyhakertészet már gyermekkorom előtt is elég magas fokon állott, amire vonatkozik a »murok-ország, retek-ország« tréfás, de jellemző elnevezés. Noha elég korán, 10 éves koromban a városi iskolába kerültem és falumban csak a vakációkat töltöttem, mégis annyira átment vérembe a kertészkedési kedv és hajlandóság, hogy komoly gondjaim közepette egyetlen menedéknél a kertészkedést tekintettem. Az volt a tervem, hogy mielőbb nyugalomba vonulva, a kertészkedéssel fogok megpróbálkozni (esetleg a fényképezéssel kapcsolatosan) és ez a tervem ma is él, sőt vigasztaló, mentő gondolatnak érzem.

Ilyenkor tavaszidőn kisarjadznak nemcsak a fűvek és virágok, hanem a tervek is. Ismét érzem, hogy csábít a terv, valahol hív a munka — és én nem mehetek, sőt ha mehetnék, még akkor sincs hova, mert falumtól elszakadva, még alig volt alkalmam a magam tervei szerint a magam részére tenni termelési kísérletet. Mintha csak a sors gunyolna azzal, hogy kedvemhez sehol sem ad megfelelő teret a csak keserűséggel nézem itt is ott is, mint kinlódnak vagy kontárkodnak a kertészkedés nemes foglalkozása körül. Bosszankodva látom, mint prédálják a földet, a föld erejét; mint kinozzák a növényt kellő ismeretek és meggondolások híján. Látom, hogy a legtöbb esetben csak egy gyorsan elérhető kis haszonra törekedve, lélek nélküli munka folyik a leghálásabb földön is; látom, hogy kedv és ámbició nélkül tartanak kezeik közt földeket, melyeken aztán a nemes konyhakerti növények helyett krumpli és kukorica, legfőnnebb hagyma és káposzta tömeget termelnek úgy ahogy kevés munkával, mert zöldséget s ilyesmit ugyanis kap a piacon. Hogy milyen érzéssel nézi egy oly falubeli, mint én, hogy a kertekben s a kertekként használható, művelhető területen kukoricát vagy krumplit lát, azt nem részletezem, csak elmondom, hogy az én falumban és falum körül minden kis föld, kertileg, a többtermelés elvei szerint van megművelve. Ez képesítette arra, hogy 80—100 sőt 120 km. távolságban és körzetben csaknem minden város és nagyközség piacára hetenként 20—100 szekér zöldséget hord fel 180—200 egyfogatu lószekér az év minden szakában, de legfőképpen nyáron. A faluban és közvetlen közelében termelik a zöldségfélők közül a legtöbb munkát kívánókat és abban laknak, dolgoznak hajnaltól késő estig; a kissé távolabbi helyeken a kevesebb — csak időnként munkálendő — káposztát, hagymát és krumplit. Kukoricát csak a mezőre vetnek.

Ennek az intenzív munkának eredménye az, hogy bolgár azon a vidéken megtelepedni, versenyezni nem tudott. Ennek a következménye az, hogy kivándorlás, mely egy időben oly nagy gondot adott az ország vezetőinek, azon a vidéken alig fordult elő, mert akinek egy kis kertje, vagy egy félhold földje volt, az már abból megélt. Szorgalmas munkáját abba fektette be s a megdolgozott föld hálásan fizetett. Egyetlen be-

fektetés a kezemunkája volt, ebből jött a jövedelem. Akinek lova nem volt, az gyalog vitte be a 4—5 km. nyire eső Tordára, mely naponta 100—150 gyalogos és 10—20 szekér veteményét hordta el, a szombati heti vásáron pedig 2—300 gyalogos és 80—100 szekér áruját vette meg.

Látva, hogy ez a szorgalom jobb életmódot, jobb ruházkodást biztosít, a szomszéd falvak is nagy igyekezettel követték a jó példát.

A nagy termelés folytán fölkelt a termelési verseny; a szebb, jobb, újabb fajok művelői mindig megfelelő előnyt élveztek. Régen a saját termésű magvakra voltak utalva, de az én Apám volt az első, aki Mauthner Ödön budapesti főintézetével állt egyenes összeköttetésben és egyre újabb és nemesebb fajokat vezetett be a termelésbe, ami újabb lendületet adott az egész falu és környék kertészkedésének. Már a karácsonyi ünnepek alatt összejártunk házunknál az ambiciózusabb termelők és tanulmányozták a különböző magkoreskedések árjegyzőkeit és készítették, állították egybe a megrendeléseket. Magvakat maguk is termeltek, de folyton felrisszították a rendelt fajerős magvakal. Termelésük reklámba illő volt, gyakran tülleszték a reklám termésen is.

A termés azonban elérte a telőfokát már ezelőtt 10 évvel, mert a termelést csak a fogyasztás serkentethetné; a városok, hova terményeit falum és környéke hordja, nem nőttek, a fogyasztás nem nagyobbodott. Ezen csak egy módon segíthettek volna: egy konzervgyár felállításával. Tervbe is volt véve, de jött a háború s mint annyi más irányú gazdasági lendületnek, ennek is utját állta, pedig Torda földgáz erejével igen kedvezően segítheti elő mindenfajta gyár alakulását s hiszem, hogy a jövő meghozza azt, amit ezelőtt 10 évvel oly közelben láttak: egy konzerv gyárat.

Falum nagy termelési kedve és képessége akkor azzal újabb lendületet fog venni. Nagy hiánya volt a multban, hogy nem akadt egy szervező, egy vezetőegyenre, aki egy konzerv gyárat szövetkezeti uton teremtetni volna meg s ezzel a termelési lehetőségnek korlátlan határt teremtetni volna.

Ezeket láttam és éreztem mindig, hogy a kertészkedés könnyen megtanulható legkedvesebb foglalkozás, melyet minden intelligens ember szórakozásként is üzhet, ha hozzá hajlandósággal bír, kedvet érez és ideje (meg helye) van hozzá. A többtermelés sehol úgy meg nem valósítható, mint a kertészetben.

Mindazonáltal lényeges kellék a rendszeresség. A rendszertelenség megöli. A rendszerhez tartozik egy bizonyos szervezkedés, mely a termelést irányítja, a termést hasznosítja, annak piacáról gondoskodik. A rendszerhez tartozik az is, hogy mindenhol a talajnak és klímának megfelelő fajok termeltessenek lehetőleg nagyban, mert így könnyebben lehet kitapasztalni egy-egy faj kívánalmait és termelési eredményeit.

A konyhakertészet fejlődése mellett az emberek sokkal több élelemhez jutnak, étkezésük változatosabbá és helyesebbé lesz s nem kell minden nap vagy csirkét bárányt, malacot, borjút oly tömegével levágni, hanem

megfelelő mennyiségű növényvel pótolni. Intenzív konyhakertészet mellett még száraz, rossz termésű esztendőben is megtölthető télire a kamra, pince és ha konzerv gyárral van egybekötve, akkor a termés mielőtt a rothadás és mi egyéb kár érné — évekre ehetőképes tápanyagként kerül dobozokba.

A gyógy és ipari növények termelése nagyobb haszonnal jár, de ezek termelése és kezelése már több gondot és befektetést igényel; mégis kívánatos volna azok termelése is ott, ahol hasznosításukra alkalom kínálkozik.

A konyhakertészettel kapcsolatosan annak külön részeként említem fel a magvak termelését. Azért veszem ezt külön, mert a magvak termelése több szakismeretet igényel és csak azok kezében értékes és becses, kik a természet törvényeiben mélyebben látnak be és így a szükséges tényezőket irányítani képesek, mert különben a legnemesebb faj is elfajzik. Hogy a magvakal csupán haszonért dolgozók kezében visszaélés ne történjék, hogy fajerős, sőt lehetőleg egyre nemesebb fajok magvai termeltessenek, oda a tudományért is lelkesedő, lelkiismeretes, megvesztegethetetlen szakemberek kelljenek.

Hogy mit jelent a megbízható jó mag, azt megmondhatják azok, akik magvat a piacról pohárral, dióhéjjal, gyűszűvel mérő asszonyoktól vettek. Akad itt is jó, de láttam — és ez a gyakoribb — hogy az agyondicsért murokmagból szőröslevelű, fehér gyökerű s már nyár közepén viritó vadmurok tábla lett. Semmi ellenőrzés, semmi megbízhatóság ezekre nézve nincs. Megfelelően garantált és aklimatizált magvak kitermelése a helyes és sikeres konyhakertészetnek első kelléke.

Halmágyi Samu.

Az új adók.

Románia egész területén 1923. évi április hó 1-ével új adózási rendszer lép életbe. Ezen adózáások 7 főfétel alatt vannak csoportosítva, amelyek nemét, bevallását és kivetésének módzatait ismerni a tanítóknak is igen szükséges. Az adók ismertetésére a pénzügyminiszterium népszerű füzeteket adott ki, a Monitorul Oficial márc 4 iki számában megjelent p. ü. miniszteri rendelet alapján pedig a pénzügyigazgatóságok is magyarázó körleveleket küldtek szét, melyek szerint az egyéni adóbevallásoknak márc. 16-tól április hó 15-ig bezárólag meg kell történni, a kollektív vallomások pedig szintén f. évi március hótól legkésőbb 3 nappal azelőtt teendők meg, mielőtt a bizottság abban a községben működését megkezdené.

Az egyes adónemek és azok bevallására vonatkozó ismertetésünk a következő:

1. A mezőgazdasági birtokok jövedelmi adója (a régi földadó).
2. A beépített birtokok adója (házadó).
3. Az ingó értékek jövedelmi adója (tőke-kamat s járadék adó).
4. A kereskedelmi és ipari jövedelmek adója (I.

és III. oszt. kereseti adó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója).

5. A fizetések utáni adó (I. és IV. oszt. kereseti adó).

6. A fenti adók egyikével sem érintett szakmák, foglalkozások adója (ügyvédek, orvosok, mérnökök, alkalmi foglalkozások stb.)

7. Az összjövedelmi progresszív adó.

Az első hat adó tárgyi adó, miután az egyes speciális kereseteket (hozádókat) érintik.

A 7. alatti ellenben személyi adó és az egyes alanyok összjövedelmét érintvén, kiegészíti a megadóztatást.

Ezek az adók felül még pótagók is vehetők ki a községek (városok), megyék és más közintézmények javára a jelen törvény keretei között.

Megjegyeztetik, hogy a forgalmi, fényüzési, látványossági adók továbbra is érvényben maradnak.

Az alapadónak alá vannak vetve mindazok a fizikai vagy jogi személyek nemzetiségük és lakóhelyükre való tekintet nélkül, amelyeknek fenti jövedelmeik vannak.

Az egyénekenkénti vallomások (declariatiók) a fél lakóhelye szerint illetékes percepiaknál az azokon feltüntetett ár befizetése ellenében már most beszerezhető, a collectív (együttes) vallomások a községi előjáróságoknál állanak a vallomástevő felek rendelkezésére. Kétféle megkülönböztetés van: I. községi, II. városi lakosság adózása.

I. A községekben lakó gazdálkodóknak, kisiparosok és kiskereskedőknek kétféle kollektív, declaratióban kell megtenniük a vallomásukat és pedig:

1. Az 1. számú kollektív declaratióban csak azok a falusi föld- és házbirtokosok jönnek, akiknek nincs semmi más jövedelmük sem abban a községben, a melyben laknak, sem más községben. Azon esetre, ha egy falusi gazdának más községben is van ingatlana, kérheti az ottani község előjáróságától, hogy a kollektív declaratióba felvegye. Ha ezt nem teszi, akkor azon községe ingatlanról 3. számú declaratiót köteles beadni.

2. A 2. számú kollektív declaratióban azok a községi kiskereskedők, kisiparosok, haszonbérletiek, fuvarosok, bellérek jönnek, akiknek más községből jövedelmük nincs és rendes könyvelést nem vezetnek, mert ha rendes könyvelést vezetnek, vagy más községben is van jövedelmük, vagy hasznóhajtó foglalkozásuk, akkor egyénekenként külön vallomást kötelesek adni. Ezen declaratióba tehát csak azon foglalkozásuk fognak felvételni, akik a jelenlegi I. és III. oszt. ker. adó kivétési lajstromában szerepelnek.

Ugy az 1., mint a 2. számú declaratiók a felek bemondata alapján a közs. jegyzők által töltendők ki s a felek azt a megfelelő rovatban aláírni kötelesek annak igazolásául, hogy a vallomás helyesen vétetett fel.

II. A városi lakosság egyénekenként köteles vallomást a 3. vagy 4. számú declaration tenni.

1. A 3. számú declaration a városi ingatlanokat kell bevallani. Ha valakinek 2 vagy 3 háza van 3 különböző utcában, mindenikről külön vallomást köteles

adni. Csak az ugyanazon utcában egymás után következő házakat veheti fel egy vallomásban.

(Folyt. köv.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Fontos elhatározások.

A tanítóegylet választmányi ülése.

Az „Erdélyi Általános Tanítóegylet Udvarhelymegyei Tagozata” (Udvarhelymegyei Tanítóegylet) választmányja március hó 27-én Székelyudvarhelyen ülést tartott, melyen több fontos és életbevágó javaslatot készített elő, a folyó évi május hó 17-én tartandó tanítóegyleti közgyűlésre. A gyűlést Szabó János ügyvezető alelnök vezette, míg a tárgyakat Gyerkes Mihály elnök referálta és ismertette s tette meg kapcsolatos javaslatait.

A kongressus elmaradás volt az első bejelentés. Egyesületünk intézősége, az általános tanítóegylet utján, egy magyar tanítók kongressusának megtarthatását kérelmezte a közoktatásügyi minisztériumtól: összekapcsolódásunknak keresztülvitele; összes kérelmezendő dolgaink egyetemes összefoglalása és letárgyalása végett; a minisztérium azonban ezen kongressus megtartását nem engedélyezte. Ezzel egész sorozata a tervezéseknek, a jövő építésének dült hajlomra kulturánk végtelen kárára.

A román nyelvű vizsgák elrendelése,

csaknem egyidejűleg jött a kongressus elejtésének rendeletével. Még nincsen elintézve abbéli kérelmünk, hogy a már nostrifikáló vizsgát tett tanítók mentesítsenek az öszön elrendelt újabb oklevél kiegészítő vizsgatétel alól s már is rendelet érkezett, hogy július hó 15-től augusztus 31-ig tartandó vizsgálatokon mindenik állami fizetést élvező tanár és tanító köteles bizonyosságát adni a román nyelvben való jártasságának, az oklevél kiegészítő tárgyakból való vizsgatétele által, különben szeptember 1-ével állásból elbocsátatik. Választmányunk tudatában annak, hogy a kisebbségi, különösen a magyar tanítók ezen rendeletnek ily gyors beállítással megfelelni semmiképen sem tudhatnak: memorandummal fordul a kulturminiszterhez, amelyet egy kiküldött bizottság viz illetékes helyére s kéri abban, hogy ezen elrendelt vizsgát két éven át 8—8 heti tanfolyamok megelőzésével részletenként tehessék le a magyar tanítók, illetőleg Udvarhelymegye tanítói, mivel csak az ők nevében kérelmezhet a választmány. Ugyanis az egyes helységekből elszórtan és minden segítő, utmutató nélkül levő tanítóknak magukban teljes lehetetlen megtanulni a nyelvet. Ezért okvetlenül szükséges részükre Ó-Románia és Erdély tanítóképzőiben és a liceumaiban vizgázásuk megtartása előtt tanfolyamok rendezése. Ezek nélkül a rendeletnek végrehajtása feltétlenül kétezer magyar tanítónak állásából való elbocsátását hozza magával, akiket különbekkel pótolni természetesen amugy sem volna lehetséges.

A viszonyok további alakulása folytán az elnökseg úgy intézkedett, hogy a kérelemben annak ad ki-

fejezést, miszerint a jelen évben rendezendő kurzuson a földrajz anyaga dolgoztassék fel s annak végén ebből vizsgázzanak a tanítók; a jövő évben a történelem anyaga és a harmadik évben az alkotmány, a román nyelv és modern irodalom anyaga elsajátítása végett rendeztessék kurzus. Helyesen vezetett tanfolyamok segítségével, ahol a tantárgyakkal állandóan kapcsolatos a román nyelvű beszélgetés és a legszükségesebb nyelvtani ismeretek elsajátítása is, ezen három évi tanulás után, mindenik tanító meg tudja állni helyét a vizsgán. Bizunk benne, hogy az udvarhelymegyei tanítók memorandumának meg lesz a kérelmezett eredménye.

Nevelés-oktatásügyi körök megállapítása a tárgyalás további anyaga. A választmány az eddigi járási főkköröket: tanítókörökre osztja s ez alapon kidolgozva terjeszti az alapszabályokat a közgyűlés elé. Egy-egy ilyen körbe mindössze 5—15 azon tanító tartozna, akik egymáshoz közel laknak és költség s megterhelés nélkül össze tudnak jönni a meghatározott délutánra nevelés-oktatásügyi tanácskozásra. A körök üléseiket havonta tartják s amennyiben úgy állapodnak meg, összekapcsolják ezt a hivatalos tantestületi üléseikkel is s ez esetben a tanfelügyelőnek ezen ülésekről szintén jegyzőkönyvet terjesztenek be, aki így tájékozva lesz az egész vármegye összes tanítóinak intenzív kultur munkájáról. Ezen beosztás és munkabandítás révén nemcsak az általános kulturában lesz előhaladás, de a tanítókat közvetlenül érdeklő szervezkedések, szervezetek életre hívása és életbentartása is sokat fog nyerni, mert mindenik tanító bekapcsolódása, actioba állása kikerülhetetlenül be kell következzen.

Az egyesületi közlöny az így meginduló tanítóegyesületi életnek és a tanítók magánérdekeinek szolgálására életre hívandó szervezetek vérkeringését adja, mert csakis a sajtó útján való összekapcsolódás, mindenről való tájékozódás szerzés és dolgaink megvitatása biztosíthatja munkáink sikerét, alkotásaink fennállását, virágzását. Ennek érdekében oly értelmű javaslatot terjeszt a választmány előadója útján a közgyűlés elé, hogy a tanítóegyesület kötelezett és önként belépő tagjai a kézhezvett fizetésük 1%-át adják az egyesületi tagsági díj és sajtóorganumdíj fedezésére. Ezen díjak felszedése a tanítókörök teendői közé fognak tartozni, míg azok mikénti felhasználása a közgyűlés irányítása alapján, a választmány feladata.

A népmívelési irodalmi részvénytársaság actióját, melynek főbb célja a Tanítók Lapja fenntartása és kifejlesztése, valamint népirodalmi iratoknak közrebocsátása, a választmány pártfogásába vette és bővebb ismertetés s részvényjegyzés végett, előadó útján a közgyűlés elé terjeszti.

A tanítók termelő és értékesítő szövetsége eszméjének életre hívása képezte a választmány legfőbb tárgyalási anyagát. A napilapok híradásai, hivatalos és félhivatalos kinyilatkoztatások állandóan ujságolják, hogy a tanítók, különösen a kisebbségi tanítók sorsa és nyugdíjazása sok nem várt meglepetéssel intéződik és az ellátás nem ohajtott változatait is hozhatja a jövő; ezért, minden eshetőségre elkészülendő, a választmány a tanítótestület tagjai számára gazdasági összekapcsolódást kíván szervezni. Ez

idő szerint ez a tanító iskolán kívüli magánszorgalmával és családtagjainak a jövedelem szerző munkálkodásba való beállításával a jelen idő anyagi nehézségeit könnyíti; nem várt esetek bekövetkezésekor pedig ezen foglalkozási körök kibővítésével a tanító és családja megélhetését biztosítja. Mi sem természetesebb, hogy erre egyes embernek a mai világban gondolni sem lehet, de egy vármegye 2—300 tanítójának tömörülésével, az intenzív munkát és kevés földet igénylő tömegtermeléssel és a háziipari foglalkozások célszerű felkarolásával, az értékesítés ideális megkönnyítésével: a ma lehetetlennek képzelt esetek is az eredmények gyönyörű sorozatát hozzák megélhetésül és a további terjeszkedés buzdítójaul. Ezen nagy fontosságú kérdés előadójaul, kész tervezet kidolgozójaul: Kiss János sz.-kereszturi tanítóképzői tanár kéretett fel, akinek kis területen nagy produktumokat hozó termelése széles körben ismeretesek. Sokat várunk a tanítóikar sikeres elhatározásától, egyetemleges és összekapcsolódott munkába állásától, mely munkába állásunknak is legfontosabb szervei: a tanítókörök lesznek.

A pénztáros panasza a végrehajtás sürgetését hozta határozatul. Az egyesületnek közel 10,000 leu kellene legyen a kiróvás szerinti bevétele s a tagok nem fizetése miatt alig tesz ki a bevétel pár ezer leut. A tagsági díjak beszedése szintén a tanítókörök munkája leendő s az egyesület ezen szervei eredményel is fognak működni e téren is.

Élet kell származzék mindezen felszínre hozott, egymással szerves kapcsolatban álló javaslatokból, miért is ezek kiépítésére hozza magával mindenki gondolatainak, eszméinek teljes gyűjteményét, hogy mindazt, ami ezekben a kérdésekben szolgálatot tehet, alapkö gyanánt lerakhassuk. A választmány kezdeményezése, a közgyűlés elhatározása és a tagok akaraterős véghezvitele: a jövő sötét kilátásait is biztató, csüggedésnélküli reménysugarakkal hintik be, a megélhetés nagy problémájának megfejtésével, kihasználás végett, közkinccsé tételével. Sorakozzunk, szervezkedjünk, készüljünk a május hó 17-ére kitűzött és összehívandó tanítóegyesületi közgyűlésünkre.

HIREK.

A negyedév. Ezen időpont kevés embernek kellemes, mert a különböző fizetések ideje. Aki kiadja a pénzt a negyedévi kötelezettségei rendezésére, annak mindig sok, aki meg beveszi ezen tartozások törlesztését, annak meg örökké kevés. Számptalan elkeseredett panasz abban nyer kitörést, hogy ma annak van legjobban dolga, akinek semmije sincsen, mert azt nem huzzák ezerféle adóval, közterhekkel, társadalmi pumpolásokkal, azt mindenki, ezen tekintetből nem létezőnek tekinti s így nyugodtan pihentetheti idegeit, mert az ilyen természetű zaklatások, gondok őt nem zavarják, nem izgatják. S dacára ezen jóllétének, még az így beszélők is nem az ő sorsa-dolga megnyerése, de

a gazdagodás, a vagyonosodás bármilyen kisméretű napsugaras fényessége felé törtetnek; s ha zsörtölődve is, de fizetik a negyedév eljöttkor a kirótt vagy önként vállalt kötelezettségeket. A mi követeléseink kartársainkkal szemben *önkéntes vállalások rekompenzatioi*: kérjük azért a bekövetkezett II-ik negyedévi előfizetéseik szives beküldését. Odaadó buzditással hangoztatjuk, hogy az I-ső negyedévi hátralékokat nem tudjuk nélkülözni, mert minden legkisebb dolgunkat kész pénzzel és előre fizetve tudjuk csak megmozdítani. Tavalyi és tavalyelőtti hátralékosaink e lappal egyidejűleg az ügyvédi felszólítást is veszik, részükre több lapot nem küldhetünk a követeléseink peres behajtása és rendes előfizetéseik beküldése előtt. Jól tudjuk, hogy egy tömeg előfizetőt veszítünk el a hátraléki perek miatt, de az olyan előfizető, aki nekünk a maga előnyeinek megnyeréseért csak költséget és kiadást okoz, vagy, aki a lapot megrendelte, járatta s most a fizetésre való felhíváskor, mindenféle kibuvót igyekszik előszedni, jobb, ha nincsen az előfizetőink között. Szerezzenek ezek helyett kartársaink új és helytálló előfizetőket, mert egy lapra, egy tanügyi szószólóra a tanítósnak, a magyar tanítói karnak is okvetlenül szüksége van. Előfizetési és hirdetési díjaink a lap homlokán olvashatók.

Tanítók román nyelvű vizsgája. Az állami alkalmazásban levő kisebbségi tanárok és tanítók román nyelven leteendő vizsgájának tárgyában, a közoktatásügyi miniszter a következő rendeletet adta ki: »A közoktatásügyi miniszteriumnak a közép- és felsőbb oktatás főigazgatósági osztálya Bucuresti 26609—923. számú rendeletével kötelezi az állami fizetést élvező kisebbségi tanárokat és tanítókat, hogy 1923. szept. 1-ig románul tudjanak. Erről meggyőződést szerzendő: a kisebbségi tanárok és tanítók egy vizsgálatnak vettettek alá, mell áll: a román nyelv és modern irodalomtörténet, a románok története, Románia földrajza és alkotmánytan tárgyából való vizsgából. A vizsga ideje 1923. július 15. és aug 31. között lesz az iskolakörzetek székhelyein. Ezen vizsgára kötelezett minden kisebbségi tanár és tanító, ki állami iskolánál van alkalmazva, tekintet nélkül arra, hogy van-e vagy nincs nostrifikáló bizonyítványa. Felmentetnek ezen vizsga alól a nem román tannyelvű iskolák azon tanszabványos tagjai, kik 30 évi szolgálatot betöltöttek 1923. szept. 1-én, vagy 60-ik életévüket meghaladták. Hasonlóképpen felmentetnek ezen vizsga alól azok, kik ideiglenesen alkalmazottak. Azok az állami iskolánál alkalmazott kisebbségi tanítók, kik ezen vizsgának nem vetik magukat alá, 1923. szept. 1-ével a tanügyből kizáratnak. A tankerületi főigazgató helyett: *Candrea s. k.* Tanítóegyesületünk ezen tárgyban való megmozdulását, a gyűlési tudósításban ismertetjük. Megnyugtatóan ezidő szerint annyit jelezhetünk, hogy ezen vizsgák elejtése, esetleg részletenkénti véghezvitele érdekében az illetékes felsőbb hatóságnál, a teljes jóakaratot sikerült megnyerni.

Költségvetések, számadások. Március hó 31-ikével lezárult az 1922—23. évi költségvetési év és április 1-ével kezdetét vette a 9 hónapból álló 1923.

évi költségvetési év, amely dec. 31-ével véget ér és 1924. január 1-ével új költségvetési év fog ismét kezdődni. Az ország költségvetése ezen kilenc hónapra 15 milliárd 406.457,918 leu kiadással van előirányozva, szemben az utolsó évi 7 milliárd 873 millióval; a bevétel pedig 15 milliárd 406.457,918 leu. Ebből a közoktatásügyre szánt összeg 1,124.000,000. Az áll. iskolai költségvetéseket április 1-ével kezdődő hatállyal 4 példányban kellett elkészíteni s az iskolai épület javítási költségei s egyéb az iskolát érdeklő szolgáltatások díjai is bevételtek s ezeknek egy példánya a községi előjáróságnak megszavazás végett átadandó volt. Az elmúlt költségvetési évről a számadásokat március hó 31-ével le kellett zárni és a pénztári naplónak 3 eredeti példányban való kiállítása képezi a számadásokat. Az összes nyugták és ellennyugták megfelelő sorszámmal ellátva szintén 3 példányban kiállítva csatolandók és pedig 1 eredeti bélyeges és 2 másolati bélyegtelen példányban. Ugy a számadás, mint a nyugták román nyelven szerkesztendők.

Népmivelési Részvénytársaság megalakulását a március hó 27-ére összehívott alapítók és részvényt jegyzők elhalasztották és a részvények jegyzésének idejét folyó évi december hó 20-ig kihelyezték. Az erről szóló értesítést az eddigi részvényt jegyzők nem sokára megkapják; a tanítósnak a tervezett alakulat pártolására újabban felhívja a kiküldött ügyvezetőség. A tavaszon és az ősz folyamán lesznek a tanítók összejövetelei, gyűlései és azon alkalommal módjában fog állani a pártolás részletesebb megbeszélése.

Tanítóikörök vezetése. A tanítóiköröket minden hónapban, a beosztott sorrend szerinti következéssel, más elnök és jegyző vezet. Az elnök gondoskodik a központ megkereséseinek végrehajtásáról, a körök üléseinek tárgysorozata összeállításáról és összehívásáról; a jegyző készíti a jegyzőkönyveket. A körök minden hónap első felében tartanak ülést, s az utolsó tárgy mindig az új elnök és jegyző kiküldése, az okmányok és esetleges értékek átadása és ezek jegyzőkönyvre iktatása. A körnek új elnöke mindig az akkori jegyző, míg jegyzője a sorrend szerint következő tanító lesz. Lehet, hogy egyeseknek, különösen a fiatalabb tanítóknak és tanítónőknek, szokatlan lesz elnökösködni, de egy 5—15 tagból álló tanítócsoporthoz egy hónapig vezető munkása és a közös ügyekben eljáró megbízottja kell legyen mindenki. Így nemcsak a munkaviszonylatokat ismerik meg, de a végrehajtás és intézések egyes részleteibe is beletanulnak, s az ismeretek, tapasztalatok alapján talán nagyobb odaadással és készséggel is lesznek minden közügy iránt a kör tagjai.

A kiadványok megrendelése. Akad ellenfól, aki a népmivelési irodalmi részvénytársaság alapításában is, a mi részünkről jövő veszedelmet lát s a vezetői által jól kioktatott kartárs, élénk nekilendüléssel igyekszik elpusztítani az alakulás tervezetét is. Igaz, hogy az anyagi pártolással, semmiféle ügyünket felvirágoztatni nem nagyon törekednek az emberek, de annál inkább tolongnak — akárcsak cukor osztáskor — a kész dolog eredményeinek kézhez vételénél. *László*

Ferenc kartársunk „Gyermekország” c. kis szindarabját közöltük a Tanítók Lapjában mutatónál s megjelenése után mindjárt tömegesen rendelték meg a füzet alakban való kiadását. Ez uton értesítjük a Gyermekország előadására készülőknek, hogy az csak a Tanítók Lapjában jelent meg és külön füzetes kiadást a hangjegyes mellékletével nem készítettünk. A dallamokat az érdeklődőknek László Ferenc gyak. isk. tanító *Cris-tur—Székelykeresztur* készséggel meg fogja küldeni. Csak készen lennének intézményeink, lenne a jó gyümölcsöknek pártolója, fogyasztója, csak addig nehéz, küzdelmes, sokszor kálváriás az ut, amíg az erdményes építés befejeződhetett.

Lőrinczi Béla felségítése. A kartársi szeretet, az egygyűvartozandóság megnyilatkozásának igen szép külső jele az a gyűjtés, amelyet udvarhelymegyei és távolabbi kartársaink is, a jelentékeny tüzkárt szenvedett Lőrinczi Béla székelyudvarhelyi állami tanító-társunk felségélyezése végett, mindenfelől eszközölnék. Nyolc gyermek eltartása, felnevelése és elrendezése a mai világban igen nagy gond, s ha a sors, csapásként még le is égeti, segítség nélkül csak a kétségbeesés lesz végképen letörője, tovább pusztítója. Az adományokról az udvarhelyi tantestület fog elszámolni, amelyekért már előre is hálás köszönetét küldi nemesen gondolkodó kollegáknak. Aki teheti ne vonja meg adományát, küldje azt: Szabó János áll. isk. igazgatóhoz Odorheiu-Székelyudvarhely.

Miképpen kell fizetni a háboru előtti életbiztosításokat. Érdekes döntést hozott a kolozsvári járásbiróság abban a kérdésben, hogy milyen árfolyam szerint kell a háboru előtti életbiztosításokat fizetni. A trianoni békeszerződés szerint ezeket a tartozásokat a zürichi tőzsde 1918. évi november 1-ét megelőző két hónapban jegyzett átlagos árfolyamán kell kifizetni. Ezzel szemben a kolozsvári járásbiróság úgy döntött, hogy az ilyen biztosításoknál a lejáratkor a biztosított összeget 1:2 arányban lejben kell megfizetni. Ezt a döntést az Első Magyar Általános Biztosító jogutódja, az Első Erdélyi Általános Biztosító Társaság elleni perben hozták meg. Ez a biztosító társaság ugyanis a mai árfolyam mellett akarta a lejárt biztosítást megfizetni.

Nem kél ki a paradicsom. Az e...tői papné nagy kertész és jó gazdasszony hírében álló tiszteletesasszony. Paradicsom termelése minden esztendőben elsőrendűen sikerül, mert nemcsak érti a módját, de nagy szorgalommal is kezeli az ültetvényeket. Bács Józsefné jómódu gazdasszony mindig sóvárgó tekintetekkel nézte-nézegette a biborvörös paradicsomalmákat s kért és vett is azokból télire befőzni. Tavasszal azonban magot mindig a tiszteletesasszonytól kért, mert ő is szerette volna a termelést utánozni, habár ez nem sikerült neki. Mikor ez már több éven át ismétlődött egyszer kérni a tiszteletesasszonyt, hát Bácsné asszony, maga miért nem vesz saját szükségletére a szép paradicsom gyümölcsökből vetni való magot? E kérdésre az asszony elköseredetten válaszol: hiszen, amenyi paradicsomot csak kifőztem, átpasszírozás után a magját

mind eltettem, tavasszal elvettem, de nem sok, még egy is ki nem kelt, amit pedig a tiszteletesasszonytól kaptam, mindig erdőszürütséggel kelt ki. A papné felvilágosításul csak annyit mondott, hát ugyanbizony maguk a paszulyt is főzve ültetik-e el? Bácsné rövidesen észretért és megtanulta, hogyan kell a paradicsom magot ültetés céljára megszedni.

Kicsorólnak. Na feleség! itt a tanfelügyelői rendelet, hogy a régi tanítókat kicsorélik, ujjakkal váltják fel. Mi megyünk s a fiatalok jönnek helyünkbe. Ezt az értelmet hámozta ki a v...i áll. ig. tanító a román nyelven kiadott azon rendeletből, amelyben a tanfelügyelő elrendeli, hogy az iskolák régi (veche) feliratai eltávolítandók és az előírásoknak megfelelő ujjakkal cserélendő ki. Szomorodott szívvel, busongó lélekkel jön be a vármegye székhelyére, hogy tájékozódást szerezzen a reá nézve nagyon nehéz rendelet mikénti és mikori végrehajtásáról. Mielőtt azonban a tanfelügyelőhöz menne, gondolata támad és felkeresi a városi iskola igazgatóját, aki jól tud románul s azonkívül mindig tájékozva van a tanügyi újságok felől is. Találkozva véle köszönti és mindjárt kezébe adja a nehéz irást, kérve, adjon neki információt ezen ügy mi-ben állásáról. Olvassa és fordítja, a mit sem sejtő igazgató, a kartársa által kezébe adott rendeletet, miközben a v...i kartárs arca az örömtől, felragyog s leszögezi miszerint ő azt gondolta, hogy az öreg tanítókat fogják rövidesen kicsorélni. A mindent tudó direktor is a v...i kartárs örömeiben rövidesen ürömcsoppet vegyített, mondván: abban igaza lehet kolléga urnak, csak hogy nem az Ön által mutatott rendelet alapján, hanem azon rendelkezés következtében, amelyik ma érkezett le a tanfelügyelőséghez, melyben elrendeli a miniszter, hogy szeptember 1-ig mindenik tanítónak románul kell levizsgáznia 4 tantárgyból. Ugy-e vannak emberek, akik előre megérzik a veszedelem közeledtét.

Zeneköltő temetése. Lányi Ernőt, a legnépszerűbb magyar dalköltőt temették el igen nagy részvét mellett a közeli napokban Szabadkán. A magyar műdalnak ő volt az uttörője s Bartók és Kodály az ő uttörésével nyitott téren indultak el a magyar népzenével a világsiker felé. A magyar kórusnak is ő volt a legkiválóbb művelője, minden magyar dalárda az ő alkotásain nőtt fel, s harmincnál több első díjat nyert énekkari darabokkal. Egyébként alig van a zeneirodalomnak olyan faja, amiben nem komponált volna, s alig van olyan kompozíciója, amely ne a művészet legnagyobb gazdagságát tüntetné elő. Alig huszéves volt, mikor a »Tavasz elmúlt« című szerzeménye országos hírűvé tette. Sok szerzeménye átment teljesen a népdalok szférájába, s ma már sokan nem tudják, hogy mind a Lányi Ernő szerzeményeiből valók az ilyen nóták is, mint: »Elmennék innen, de nem tudom hova«, »Volt nekem egy szép kedvesem«, »Nem kell a szőke énnem«, »Hej more, more«, »Régi nóta, híres nóta«, »Nagyságos és tekintetes szolgabíró ur«, »Kalapom, kalapom csurgóra«, »Októbernek elsejére be bell masirozni«, »Semmi babám, semmi«. Petőfi, Arany, Tompa, Kölcsey, Kosztolányi és Ady sok versének ő

volt a megzenésítője. Özvegyén kívül négy gyermeke maradt. A gyermekek közül ifj. Lányi Ernő ügyvéd és zeneszező Szatmáron, Viktor író és muzsikus Budapesten, Hedvig leánya orvos Déván, Sarolta leánya pedig a jeles költőnő most Moszkvában él, odaköltözött a férje, Czóbel Ernő után. A temetésen Szabadka város minden rétege, a kulturális intézmények képviselői, s a jugoszláviai Magyar Párt vezetői is megjelentek s barátai nevében Dettre János dr., volt kormánybiztos-féispán mondott fölötte megható bucsuztatót.

Román feliratok az iskolákon. A közoktatási miniszter egy régebbi leiratával elrendelte, hogy a felekezeti iskolák homlokzatát román feliratokkal is el kell látni. A magyar egyházak ez ellen felterjesztéssel éltek. A miniszter erre most adta meg a végleges választ 195.369—1922. rendeletével, amelyben tudatja, hogy régebbi rendeletét fenntartja és a román feliratokat az iskolák homlokzatára haladéktalanul el kell helyezni.

Lelkészek csak miniszteri engedéllyel taníthatnak. A közoktatásügyi miniszterium kolozsvári vezérigazgatósága leiratot küldött az iskolák egyházi főhatóságához, amelyben tudatja, hogy a lelkészeknek tanítókul alkalmazása csak kivételesen a vezérigazgatóság engedélye mellett lehetséges és akkor is csak abban az esetben, ha az oktatás tanítóhiányában egy évnél hosszabb idő óta szünetel.

A gyümölcs- és húsfélék gyára. Anyaggyűjtés, további gondolatok kiváltása érdekében irunk pár sort erről is. A gyümölcs-, zöldség- és húsfélék kivonat gyára, ezen enni való dolgoknak a tisztított, finom részeit készíti megehetőre elő és légmentes pléhdobozokba raktározva hozza forgalomba, s teszi könnyen szállíthatóvá és hosszú időn át eltarthatóvá. Kora tavasztól a veteményféléken kezd, a korai és más gyümölcsökkel folytatja és őszel az érett többi anyagokkal tetőzi be, míg télen a száraz érett dolgokat, mint borsó, lencse, paszuly s más efféléket dolgozza fel. Egy ilyen gyárat megnézni tiszta gyönyörűség és biztatás az összekapcsolódásra a termelt nyers anyagaink könnyebb és számbavehető árak melletti értékesítésére. Azok gépei és épületei ma kétségkívül sok pénzbe kerülnek, de nem utolérhetően vágyakozás egy, a gazdasági téren érvényesülni akaró és tudó testületnek. Ha egykor majd megindul ennek tervezetése, hamar megtalálja az a maga kialakulásához szükséges tőkét és pártfogókat, csak előzetesen legyen meg a vármegyei tanítóikar, esetleg távolabbról jövő kartársak részéről is, a termelési és értékesítési szervezkedés, együttes működés. Gondolkojni, tervezgetni, úgy a jelen építése, mint a jövő következetes és beváló kialakítása szempontjából igen szükséges és gondolatainkat, eszméinket papírra tenni, a feledéstől megmenteni, az ügy iránti szeretet állandó istápolását jelenti, különösen, ha azokat kicserélés és tovább fejlesztés végett a sajtó útján is közkinccsé tesszük. Tanulmányozzuk ezen eszmét, idővel megbecsülhetetlen javunkra szolgálhat annak életrehívása, megvalósítása.

x **Iskolai értesítő** 3-ik kiadásban román—magyar nyelven megjelent és kapható Székely János könyvkereskedésében Odorheiu-Székelyudvarhely.

x **A Minerva** könyvkiadó vállalat kiadásában a következő miniszterileg jóváhagyott elemi iskolai könyvek jelentek meg: Fejes-Fermery: Uj ABC, Péter-Tóth-Mezey: Olvasókönyv II. rész, Olvasókönyv III. rész, Olvasókönyv IV. rész, Szilágyi: Kolozsmegye földrajza, Szilágyi: Földrajz a III. és IV. osztály részére, Torday Lajos: Számítan II. o. és Számítan III. oszt. részére. Kapható a Minerva Nyomdai Részvénytársaságnál Kolozsvárt és minden könyvkereskedésben.

Szerkesztői üzenetek.

Faiskolafelügyelőnek. A „Tanítók Termelő és Értékesítő Szövetkezete”, illetőleg a tanítócsaládok jóvedelem szerző munkakörébe, a vármegyei gyümölcsstermés értékesítésének ügyét, a készülő tervezetbe Kiss János tanár ur, ezen ügynek előadója, mint igen hasznos dolgot minden bizonnal be fogja venni. Ha a községek gyümölcsstermelését az ott lakó tanítók felkarolják, rövidesen szép mellékjóvedelemhez jutnak a gazdák s a termés feldolgozásával vagy nyersen való értékesítésével, illetőleg a szövetkezet révén való elszállítással, meg nem becsülhető keresetbe jutnak a tanítócsaládok is. A gyümölcsfa termelés és a vármegyei gyümölcsstermelés célszerű fellendítése s a gyümölcsösök kezelése érdekében egy-egy utmutató cikket szívesen vennénk és az érdeklődőknek okulásá végett készséggel közölnénk. Csaknem egészen újból kell a községi faiskolákat beállítani, sokan várnának szakcszerű utmutatást. Üdv.

S. P. Sepsiszentkirály. Beküldött hátrálékát köszönettel vettük, mult éve rendbe van, kérjük a jelen évi előfizetésének is szíves beküldését, mert mi szintén minden dolgot előre kell fizessünk. Putnoky-féle román—magyar és magyar—román szótár Lugoson Auspitz kiadásában most van sajtó alatt. A hiányzó lapszámot utánküldöttük. Üdv.

Tr. L. V. Oklevél nostrifikáló vizsgákra, illetőleg az itt nyert certifikat tanúságtételére való tekintet nélkül, jul. 15. aug. 31-ig terjedő időben mindenik állami fizetés élvező tanárnak és tanítónak román-nyelven vizsgáznia kell a nostrifikáló vizsgák bővített tananyagából. Ezen ügygel különben lapunk jelen számában más helyen bővebben foglalkozunk. Üdv.

St. M. G. Az ottani tanítói állomásból elment tanítónak az ő fizetéséhez senkinek semmi köze. Ha egyik állami állásból más állami állásba ment át az illető tanító, az igazgatónak kötelessége egész havi fizetését csorbítatlanul utána küldeni. Ezen osztokodni, a törvények nem tudását mutatja és teljes kapzsiságra vall. Hát az a szegény máshová ment tanító miből éljen meg? vagy talán azt hiszi igazgatójuk, hogy az ő kedvéért az eltávozott tanító fizetését a miniszterium még egyszer utalványozza! Még, ha nem állami állásba ment, akkor is a hó 1-én tul az egész havi oda utalt fizetés az eltávozott tanítót csonkítatlanul megilleti. Önnek sem jár a helyettesítésért semmi külön díjazás, ha az eltávozott tanító tanítványait rendes órai keretein belül tanítja. Mindenik tanító hetenkint 33 órát köteles tanítani, hogy mely osztályban, vagy csoportban, az nem jön egyáltalában distinctio alá. Tehát ne reflektáljon eltávozott kollégája fizetési részletére, de viszont az igazgatónak sem lehet azt elhasználni, sem elosztani. Szívélyes üdvözet.